

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเรามาทำบุญกัน เห็นไหม เราหาที่พึ่ง การหาที่พึ่งนี้เราก็พยายามหาที่พึ่ง เหมือนเด็กอ่อน เด็กมันอ่อนแม่มันนะ มันพยายามเรียกร้องให้แม่มันช่วยเหลือ เรียกร้องตลอดเวลา แต่เด็กมันก็ต้องโตมาเป็นธรรมชาติของมัน เด็กมันไร้เดียงสา เราเกิดมาแล้ว เราก็เป็นเด็กมาแล้ว เราก็เป็นผู้ใหญ่มาแล้ว แล้วเราก็พยายามจะหาทางออกกัน ถ้าจะหาทางออกกัน นี้เราจะไปอ่อนเอาที่ใคร?

เรามีสิทธิเสมอภาคนะ สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือชีวิตของเราละ คือความรู้สึก คือหัวใจนี้มีคุณค่าที่สุดเลย เวลามันเกิดมาแล้วเราไม่เห็นค่าของมัน เราไม่ได้ไปช่วยเหลือมัน เราไปเห็นค่าของความเป็นอยู่ของสังคม ของสิ่งที่เราจับต้องได้ แต่เราไม่เคยเห็นคุณค่าของหัวใจ

เพราะคุณค่าของหัวใจ นี้ปฏิสนธิจิตมันมีความรู้สึกเฉยๆ แต่ความคิดมันมีสัญญา อารมณ์ นี่มันหยาบเกินไปนะ ความคิดความอ่านของเรานี่หยาบมาก ความหยาบอย่างนี้ มันเข้าไปไม่ถึงจิตหรอก แต่มันเป็นอาการของจิต มันส่งออกมาจากจิต พอมันส่งออกมาจากจิตเราก็แสวงหากันอย่างนี้ แล้วก็เดือดร้อน ทุกข์ยากกันไปทั้งนั้นแหละ

เวลาพูดธรรมะนี้ง่ายมากเลยนะ หยุคคิดมันก็หายทุกข์ แล้วมันหยุดอย่างไรล่ะ? มันหยุดไม่ได้ นี่หยุดไม่ได้ พอหยุดไม่ได้มันก็คืนรนไป พอคืนรนไป หนามยอกเอาหนามบ่ง พยายามจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิ หรือบังคับมันให้มีคำบริกรรม เขาบอกอย่างนี้ เป็นความทุกข์อีก แต่เวลาตะกอนในน้ำถ้ามันนอนกัน เห็นไหม อยู่กันเฉยๆ อยู่เฉยๆ

เฉยๆ อย่างนั้นมันเป็นการหลอกอีกอย่างหนึ่งนะ ใจมันสร้างสัญญาอารมณ์ขึ้นมา หลอกเราว่าหยุดคิด คำว่าหยุดคิด พอหยุดคิดแล้วมันก็หาย แต่มันหายชั่วคราวไง มันหายไม่จริงใจ ถ้ามันหายจริงนะ มันต้องมีการกระทำของมัน มันต้องมีปัญญาของมัน มันมีการกระทำของมันอย่างนั้น เห็นไหม แล้วการกระทำอย่างนี้มันมาจากไหนล่ะ?

มันมาเพราะว่ากรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ สร้างบุญญาธิการมามหาศาลเลย เกิดที่สวนลุมพินี เห็นไหม บอกว่า “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

เพิ่งเกิดนะ! เกิดมาจากแม่ที่เดิน ๗ ก้าว บอกว่า “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” นั่นเป็นอะไรละ ยังไม่ได้ออกประพฤติปฏิบัตินะ เพิ่งเกิดนะ นี่เพิ่งเกิดมา ก็มีความรู้สึก ความนึกคิดว่าเราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติ เกิดที่สวนลุมพินีนี้ ยังไม่ได้ปฏิบัติ แต่เปล่งวาจา “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

สุดท้ายแล้วยังต้องดำรงชีวิตทางโลก แต่ก็มีบุญญาธิการได้ออกประพฤติปฏิบัติ ได้ออกบวช ออกคันค่วา พอออกคันค่วาขึ้นมา เห็นไหม นี่สิ่งที่ว่าเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายนั่นละ มันเป็นอำนาจวาสนาบารมีที่สร้างมามาก ขณะสร้างมามากนี้มันมีปฏิภาณ มันมีความคิด มันมีความแสวงหาที่จะหาทางออก

แต่นี้เราถึงเกิดมาในปัจจุบันนี้ เรามีศาสนาอยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้แล้ว แล้วเรานี้เราก็ออกๆ เราก็อาก เราก็อจะแสวงหาทางออกกัน ถ้าแสวงหาทางออกกันนะ สิ่งที่เราเกิดมา เห็น ไหม เราเกิดในโลก อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก เราต้องอยู่กับเขา นี่เวลาพระชุกงค์นะ เข้าป่าเข้าเขาก็อไปอาศัยชาวบ้านเขาอยู่ อาศัยชาวบ้านเขาที่ว่า ๕ หลังคาเรือน ๑๐ หลังคาเรือน อาศัยพอเลี้ยงชีวิตเท่านั้น

เราก็อต้องอาศัยโลก เกิดมากับโลกนะ แม้แต่ออกประพฤติปฏิบัติก็ยั้งต้องอาศัยเขา การอาศัยโลกนะ แล้วเราเกิดเป็นคน เราอยู่กับโลกเราจะไม่อาศัยโลกได้อย่างไร เราก็อต้องอาศัยโลก แต่ถ้าเรารักษาหัวใจของเรา เห็นไหม เราจะไม่วุ่กข์ร้อนจนเกินไป

ชาติปี ทุกขา ทุกข์คืออะไร? คือการเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ในเมื่อชาติปี ทุกขา ความทุกข์มันเกิดขึ้นมาแล้ว มันเป็นสายบุญสายกรรม มันเป็นเรื่องที่ว่เราห้ามไม่ได้ มันเป็นเรื่องสุดวิสัย ในเมื่อมีบุญมีกรรม มันต้องขับเคลื่อนไปเป็นธรรมดา ในเมื่อเกิดมาแล้ว สิ่งนี้มันจะเวียนไปอีกไหม? แล้วเกิดมานี้ กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ แต่ก็ต้องแบกรวดูชั้นนี้ แบกร่างกายนี้ไป เจ็บไข้ได้ป่วย เหมือนเรานี้แหละ

ในเมื่อเราเกิดมามีชีวิตแล้ว ร่างกาย ความเป็นอยู่ เรื่องอย่างนี้มันธรรมดาอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเราไปวิตกวิจารณ์มัน นี่ไปเครียดกับมัน ถ้าไปเครียดกับมันนะ สิ่งนี้มันก็เหยียบย่ำหัวใจของเรา มันจะสุข มันจะทุกข์ มันก็เท่านี้แหละ เราก็ต้องทำหน้าที่ของเราไป ทำหน้าที่ของเราไปแล้วเราแสวงหาอีกอันหนึ่ง เห็นไหม ถ้าใจมันหล่อเลี้ยงด้วยธรรม

ถ้าหล่อเลี้ยงด้วยธรรม แล้วเวลาเราไม่ศึกษา เราไม่ประพฤติปฏิบัติของเราเนะ เวลาตายไปมันก็ไปเกิดอีก เพราะมันเป็นเรื่องสุคติวิสัย ในเมื่อกรรมมันมีอยู่กับหัวใจนี้มันสุคติวิสัย มันต้องเวียนตายเวียนเกิดไปเป็นธรรมชาติของมัน มันจะไปของมันอีก แล้วไปของมันอีกนี่ เราไปเจอสังคมสิ่งแวดล้อมก็อีกอย่างหนึ่ง ยิ่งสังคมกระแส เห็นไหม กระแสบอกต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น เราก็เชื่อเขา เพราะเราไม่สามารถยื่นบนหัวใจของเราได้ เราไม่สามารถมีจุดยืนของเราได้

เจ้าชายสิทธัตถะนี่ไม่เชื่อเขา ถ้ามีคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้าม มันต้องมีคนไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย นี่ความคิดตรงข้าม ความคิดตรงข้ามออกแสวงหา แต่ในเวลากระแสมันเป็นไปอย่างนั้น เรากล้าคิดตรงข้ามไหม? ถ้ากล้าคิดตรงข้ามนี้เราอยู่กับเขาไม่ได้ เรามีความคิดเห็นแตกต่างกับเขา นี่สังคมจะบีบคั้นเรา

แต่ถ้าเราคิดตรงข้ามนะ ในสมัยพุทธกาลเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุดถึงพระ เวลาพระออกธุดงค์ไป แล้วพระบางกลุ่มออกไปแล้วไปแสวงหาผลประโยชน์ นี่เวลามาหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ถ้าเราเห็นสิ่งนั้นมันเป็นกรรม มันเป็นการกระทำที่เป็นกรรม เป็นสาธุบุญสาธุกรรมกัน ถ้าเราไม่เห็นด้วย ให้เราค้านไว้ในใจ”

ในหัวใจนี้เราค้านไว้ ในเมื่อเราแสดงออกไม่ได้ให้เราค้านไว้ในใจ สิ่งที่เป็นกรรม ที่เป็นการกระทำอย่างนั้น เราจะไม่ไปตามกระแสกับเขา

คำว่า “สายบุญสายกรรมนะ” กระแสมันแรง เราก็เชื่อตามเขาไปหมด นี่สายบุญสายกรรม เราเป็นไปกับเขา กระแสมันลากเราไป แต่ถ้าเรามีจุดยืนของเรา เราทวนกระแสนั้น เราต่อต้านกระแสนั้น เราไม่เชื่อตามกระแสนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ให้เชื่อ! กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อต่างๆ ไม่ให้เชื่ออะไรเลย ให้เชื่อประสบการณ์จริงของเรา”

แล้วประสบการณ์จริงของเรา นี้วุฒิภาวะเราอ่อน เห็นใหม่ เวลาทำจิตใจของเราเข้าไป พอจิตใจมันว่างๆ ว่างๆ

กิเลส อุปกิเลส.. กิเลสอย่างหยาบ การแสดงออกด้วยกิจกรรมารยาทนี่กิเลสอย่างหยาบๆ อุปกิเลสมันไม่แสดงออกหรือ มารยาทเรียบร้อยมาก แต่ความคิดในหัวใจมันก็หมักหมมอยู่เห็นใหม่ อุปกิเลส

กิเลสคือมโนกรรม ความคิด ความตริกลงใจมันก็เป็นกิเลสอันหนึ่งที่ไม่แสดงออกมา พอไม่แสดงออกมันเป็นกิเลสอย่างหยาบๆ กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างละเอียด มันหนุนในหัวใจมหาศาลเลย

แล้วถ้ามีการกระทำ พุทธศาสนานี้ เราทำแล้วมันต้องได้ผลตามความจริง อย่าให้กระแสมันชักนำเราไป ฉะนั้น สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องสภาวะแวดล้อม ที่นี้ย้อนกลับมาที่เรา ย้อนกลับมาที่เกิดของเรา ย้อนกลับสิ่งที่มีคุณค่าคือความรู้สึกรู้สึกของเรา นี่ความรู้สึกรู้สึกของเราเนี่ยมันอาศัยสิ่งแวดล้อม อาศัยต่างๆ อยู่ แม้แต่หัวใจมันก็อาศัยร่างกายนี้ดำรงชีวิตของมันไป

มีชีวิตอยู่นะ ร่างกายกับจิตใจ สิ่งที่อยู่อาศัย ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะของเรา เราขึ้นอยู่กับของเรา ความขาดตกบกพร่องเป็นเรื่องธรรมดา มันจะมีของมันเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเราไม่ตื่นตื่นไปกับมัน เรามีจุดยืนของเรา สิ่งใดวิฤติในชีวิตเราก็แก้ไขของเราได้ สิ่งต่างๆ นี้เราแก้ไขได้หมดแหละ แต่ถ้าเราไปตื่นตื่นกับมันนะ เราทุกข์ร้อน ทุกข์ยากหลายซับลหลายซ้อน แล้วมันจะทุกข์ยากของมันไป

ถึงบอกว่าถ้าต้นทุนอันนี้มี ชีวิตเรายังมีอยู่ สิ่งอื่นๆ จากภายนอกมันเป็นอำนาจวาสนา มันเป็นบุญเป็นกรรมของแต่ละบุคคล เป็นอามิสใจ.. สิ่งที่ได้สร้างมา พระ

อรหันต์ในสมัยพุทธกาล พระสืวลีนี้อีกมาก สิ่งต่างๆ นี้มีลาภเพราะอะไร มีลาภเพราะ เขาทำของเขา

ในปัจจุบันนี้เรามีสติสัมปชัญญะ เราก็ทำของเรา นี่ให้ทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับเกิดสมาธิขึ้นหนึ่ง มีสมาธิร้อยพันหนไม่เท่ากับปัญญาเกิดหนึ่ง

เราจะมีมากมีน้อย เรามีต้นทุนที่เสมอกันด้วยหัวใจ เรากำหนดพุทโธของเรา เราตั้งสติของเรา เรายังรักษาหัวใจของเรา เรายุบยอดในการภาวนา ในการบำเพ็ญตบะธรรม สิ่งนี้มันให้คุณค่ามาก มันให้ปัญญากับเรา มันให้สติสัมปชัญญะกับเรา มันให้จุดยืนกับเรา ถ้าจุดยืนกับเรา เห็นไหม ถ้าเราคิดดี เราควบคุมใจเราได้ เราจะบริหารชีวิตของเราได้ เราจะมองทางโลก เราจะเข้าใจโลก เราไม่ให้กระแสดึงเราไป เราพวยพุ่งของเราได้ เราดำรงชีวิตของเราได้จากจุดยืนของเรา

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนรักษาตนเองไว้ได้แล้ว ตนก็อยู่ในสังคมด้วยความปลอดโปร่ง อยู่กับโลกเขาแต่เราก็มีจุดยืนของเรา ไม่ใช่อยู่กับโลกเขาแล้วไปตามกระแสโลก

คนเกิดมาเหมือนกัน มีชีวิตเหมือนกัน แต่ทำไมเขาเชื่อกันอย่างนั้น ทำไมเขาตามกระแสไปอย่างนั้น เราก็เกิดมากับโลกเหมือนกัน เราไม่เชื่อไปตามเขา แต่กระแสนั้นแรง เราไม่มีอำนาจวาสนาพอที่จะแก้ไขสิ่งนั้นได้ เราก็แก้ไขเราก่อน เห็นไหม

ไม้หลักนะ ต้นไม้เนี่ยมันจะมีนกมาอาศัย เราทำใจเราให้ได้ ถ้าเราทำใจของเราได้นี่ประสบการณ์ของจิต ถ้าประสบการณ์ของจิตมันแก้ไขได้หมดแหละ มันรู้กระบวนการของมันหมด แต่ถ้าประสบการณ์ของจิตเราไม่มี ไร้จุดยืน ไร้สิ่งต่างๆ ตามแต่กระแสลมจะพัดไป เห็นไหม เราต้องแก้เราให้ได้ก่อน เราต้องรักษาเราให้ได้ก่อน แล้วประสบการณ์ของเราจะเป็นประโยชน์กับเรา แล้วจะเป็นประโยชน์กับหมู่คณะ

มันเป็นที่พึ่งจากข้างนอก จากข้างใน ต้นทุนที่นี้สำคัญมากนะ เรามองแต่ข้างนอกกัน ไม่มองที่หัวใจ.. แก่ที่นี้ สุข ทุกข์เกิดที่นี้ เครื่องอาศัยเท่านั้น แล้วเวียนตายเวียนเกิดนี้ของเก่าๆ เกิดตายๆ อย่างนี้มาไม่รู้กี่ภพกี่ชาติก็ยังคงต้องมาเกิดมาตายอีก เห็นไหม เราต้อง

รักษาที่นี่ เกิดมาพบพุทธศาสนาแล้วเราใช้ประโยชน์ให้ได้ แล้วเอาตัวรอดให้ได้ เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อต้นทุนของชีวิตนี้

ต้นทุนอันนี้! นี่เวลาทุกข์เวลายากอันนี้ทุกข์ เวลามันพินทุข์ก็อันนี้มันพินทุข์ เรายังแก้ไขเอง เรายังทำได้เอง ต้นทุนเสมอกัน แต่คนที่เขาไม่เห็นกับความสำเร็จตรงนี้ เขาก็วิ่งไปตามกระแสโลก

เราก็อยู่กับโลก ไม่ใช่ปฏิเสธตายตัวว่าไม่เอาเลย เราก็อยู่กับโลก เราไม่มีสิ่งปัจจัยดำรงชีวิตไม่ได้ เราก็ต้องดำรงชีวิต แต่เราก็มีต้นทุนเสมอกัน เสมอเขานั่นแหละ แต่เราจะได้ประโยชน์มากกว่า ได้ประโยชน์ ๒ ชั้น ชั้นหนึ่งคือโลกปัจจุบันนี้ กับอีกชั้นหนึ่งคือว่าจิตใจเป็นปัจจุบันจากภายใน แล้วมันจะเป็นปัจจุบันตลอดไป มันจะไม่เคลื่อนไปกับโลก

คุณนี่ แล้วไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจกับใครทั้งสิ้น การเกิดของสัตว์โลกมันก็มีลุ่มๆ ดอนๆ สูงๆ ต่ำๆ อย่างนี้แหละ แต่สภาพแต่ละชาติมันเวียนไป เราเกิดมาชาติปัจจุบันนี้ เห็นไหม ตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่ปัจจุบันมา ต่อไปอนาคต มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งนั้นแหละ แต่หัวใจถ้ามันปกติของมัน มันจะลุ่มๆ ดอนๆ ไปกับเขาไหม มันมีจุดยืนของมัน.. นี่ต้นทุนเท่านี้ รักษาต้นทุนเท่านี้ รักษาหัวใจของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ เอวัง